

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

เราขอน้อมมีสภาพเป็นภูเขาคินปุ่นที่มีลักษณะทางนิเวศวิทยาที่พิเศษเฉพาะตัวมีความหลากหลายของพืชพรรณและมีการนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ มากมายในอดีต เช่น พืชสมุนไพร พืชอาหารและพืชใช้สอยประโยชน์อื่นๆ ได้มีผู้ศึกษาความหลากหลายของพรรณพืชสมุนไพรตลอดจนการนำเข้าตำหรับยาโบราณซึ่งเป็นที่สนใจของคนในปัจจุบันที่หันมาพึ่งยาสมุนไพรในการรักษาโรค

สมุนไพรเป็นภูมิปัญญาในการดูแลสุขภาพที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและอยู่คู่สังคมไทยมาช้านาน แต่เมื่อแพทย์แผนตะวันตกเริ่มแพร่หลายเข้ามาในประเทศไทย สมุนไพรก็ได้รับความนิยมนลดลงในยุคที่มีกระแสกลับคืนสู่ธรรมชาติ (back to nature) ของสังคมโลกเป็นหัวข้อที่ตื่นตัวมากในทุกประเทศและมีอิทธิพลอย่างมากต่อคนไทย พบว่ากิจการที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแบบไทยมีการขยายตัวอย่างมากส่งผลให้เกิดการวิจัยสมุนไพรแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากสมุนไพรไว้แต่ยังไม่ได้เชื่อมโยงไปยังหมอพื้นบ้านในท้องถิ่น ที่มีการนำพืชสมุนไพรเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์จริงๆ หมอพื้นบ้านนอกจากจะทำหน้าที่รักษาโรคภัยไข้เจ็บของคนในหมู่บ้านแล้วยังเป็นผู้เชื่อมความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านอีกด้วย เพราะการรักษาแบบพื้นบ้านไม่ใช่การรักษาคนเจ็บป่วยให้หายเพียงประการเดียว แต่เป็นการพึ่งพาอาศัยกันของชาวบ้านมีการรักษาทั้งกายและใจควบคู่กันไป หมอพื้นบ้านจะเอาใจใส่ดูแลคนเจ็บป่วยอย่างใกล้ชิด การรักษาจะเป็นเรื่องของบุญคุณไม่ใช่การเรียกร้องค่าตอบแทน นอกจากนี้หมอพื้นบ้านยังเป็นผู้ทรงคุณธรรมที่ควรเชื่อถือและมีบทบาทในการคลี่คลายและแก้ปัญหาภายในหมู่บ้านจึงเห็นได้ว่าหมอพื้นบ้าน นั้นมีบทบาทในการเป็นตัวเชื่อมสายสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านที่สำคัญ

ในแผนพัฒนาสาธารณสุข ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – พ.ศ. 2544) และกระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายชัดเจนในการพัฒนาแพทย์แผนไทย สนับสนุนให้หมอพื้นบ้าน หมอแผนไทย และผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสาธารณสุขแผนปัจจุบันให้นำการแพทย์แผนไทยไปประยุกต์ใช้การรักษาโรค ส่งเสริมให้มีการใช้ยาสมุนไพร ยาไทย และพัฒนาการผลิต และพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 ได้กำหนดการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยมาตรา 14 สิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่จะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ สิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยเกี่ยวกับตำราแพทย์แผนไทย

ประชาชนในอำเภอตากลิ จังหวัดนครสวรรค์ มีความเชื่อและมีความศรัทธาในยารักษาความเจ็บป่วยแบบพื้นบ้านมาช้านาน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวนบพทมิ้ออาชีพทำไร่ ทำนา การ

ดำเนินชีวิตมีความผูกพันอยู่กับการเกษตร วิธีการดูแลสุขภาพต้องอาศัยภูมิปัญญาหรือองค์ความรู้ต่างๆ ที่จะทำให้สุขภาพดี ไม่เจ็บป่วยบนพื้นฐานของวิถีชีวิตของชาวชนบท รวมถึงวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ ที่สอดคล้องกับวิถีชุมชนเมื่อเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ จะมักมีการรักษาโดยใช้สมุนไพร ยา กลางบ้าน ที่มีอยู่ตามท้องถิ่นโดยรักษาจากประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษแต่ถ้ายังไม่หายก็จะไปรักษากับหมอพื้นบ้านที่มีประสบการณ์สูงกว่า

ดังนั้นจึงสนใจที่จะศึกษาความหลากหลายของสมุนไพรบนเขาชอนเคือและการนำไปใช้ประโยชน์จริงในปัจจุบันของหมอพื้นบ้าน รวมถึงการศึกษาข้อมูลการใช้สมุนไพรของหมอพื้นบ้าน 2 คน ในตำบลตาคลีผู้การเผยแพร่นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพทางด้านชนิดพรรณของพืชสมุนไพรบนเขาชอนเคือ ต.ตาคลี อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์

1.2.2 เพื่อศึกษาประโยชน์ทางยาของพืชสมุนไพรจากภูมิปัญญาชาวบ้าน (คือ นาย เล็ก ผึ้งเถื่อน และนายสมชาย ชัยโพศรี)

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 การศึกษาจะทำการสำรวจพรรณพืชสมุนไพรบริเวณเขาชอนเคือ ต.ตาคลี อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์

1.3.2 การสำรวจการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ หมอพื้นบ้านและผู้ป่วยในชุมชน ตลอดจนค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

1.4 สถานที่ใช้ในการดำเนินการศึกษา

- วนอุทยานถ้ำเพชร-ถ้ำทอง ต.ตาคลี อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์
- ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- บ้านนายเล็ก ผึ้งเถื่อน (หมอพื้นบ้าน) บ้านเลขที่ 72 ต.ตาคลี อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์

1.5 ระยะเวลาในการทำการศึกษา

12 เดือน เริ่มศึกษาและสำรวจในเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2550 ถึง เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2551

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ได้ทราบถึงจำนวนชนิดของพืชสมุนไพรบนเขาชอนเคือ
- 1.6.2 ได้ทราบถึงประโยชน์และวิธีการนำสมุนไพรไปใช้ในวิถีหมอชาวบ้าน
- 1.6.3 ได้สามารถรวบรวมภูมิปัญญาชาวบ้านไว้เป็นเอกสาร แก่ผู้สนใจจะศึกษาในด้านนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University